

CZU: 378.126

**PREGĂTIREA VIITORULUI ECONOMIST ÎN DOMENIUL
MEDIULUI AMBIANT - UN DEZIDERAT PRIORITAR**

Vasile Buzdugan, dr. conf., ,
Universitatea de Stat „Alec Russo”

Dezvoltarea omenirii în secolul al XIX-lea și, în special în sec. XX, se caracteriza printr-o creștere de o intensitate fără precedent a producției și a consumului de bunuri, cauzată de răspândirea principiilor capitaliste de or-

ganizare a economiei orientate spre profit (întronarea lor, cu mari dificultăți, se produce acum cu încetul și în realitatea economică a țării noastre).

Sistemul economic internațional actualmente este bazat pe legea fundamentală a economiei – cea a profitului – și este orientat spre intensificarea permanentă a consumului de resurse naturale, transformate în bunuri pentru creșterea gradului de confort al oamenilor și sporirea bazei materiale a procesului productiv.

Astfel, comunitatea mondială, la începutul mileniului trei, parcurge o etapă dificilă în istoria sa, caracterizată de grave probleme: creșterea sărăciei, a foametei, a analfabetismului, accelerarea procesului degradării mediului ambiant, care amenință omenirea cu o catastrofă ecologică. Cauza principală este considerată, în special, activitatea economică incompatibilă cu legițile ecologice și cu cerințele protecției mediului. În consecință, s-au multiplicat efectele nocive ale industrializării excesive asupra mediului natural și a devenit vădit pericolul epuizării resurselor neregenerabile de materii prime și de energie. În ultimă instanță, toate schimbările din mediu au un impact negativ asupra dezvoltării economice.

Reflectând asupra imaginii schimbătoare a vieții economice internaționale, ajungi ușor la concluzia că multe dintre consecințele nefaste ale tipului de creștere cantitativă, bazat pe tehnologii energointensive și deosebit de consumatoare de materii prime, se datorează faptului că unele viziuni asupra limitelor de acțiune a oamenilor asupra naturii, de exploatare a resurselor, și de manipulare a imenselor forțe ale ei au fost nerealiste.

Calea de dezvoltare economică, bazată pe tehnologii masiv consumatoare de resurse naturale, producătoare de deșeuri și poluanți nocivi, reprezintă în perspectivă o linie moartă nu numai în legătură cu restricții economice și ecologice, ci și din motive sociale, în primul rând cele ce cauzează deteriorarea sănătății oamenilor.

Rezultă că în fața omenirii apare o sarcină stringentă: a schimba atitudinea față de folosirea resurselor naturale și de a promova o dezvoltare economică și socială compatibilă cu mediul înconjurător.

Cum să gospodărim resursele naturale ca acestea să nu se epuizeze și, în același timp, folosirea lor să permită o viață benefică; cum să se dezvolte civilizația în continuare, fără a distruge echilibrul planetei? sânt întrebări ce sună frecvent în cadrul discuțiilor la nivel mondial ce au loc din momentul când omenirea a conștientizat aceste probleme. Astfel, s-a cristalizat treptat conceptul alternativ de dezvoltare în continuare a omenirii – *Dezvoltarea Durabilă*.

Bineînțeles, că, pentru realizarea trecerii la acest nou model de dezvoltare, sunt necesare modificări esențiale în conștiința oamenilor, schimbări în

ierarhia valorilor și a stilului de consum al bunurilor de către oameni, dar și sensibilizarea acestora în problemele de ocrotire a mediului natural în afara căruia este imposibilă supraviețuirea. În acest sens, o importanță prioritară capătă ecologizarea pregătirii cadrelor și, în primul rând, a celor din sfera economică. Or conștiința ecologică a fiecărui om va determina alegerea tehnologiilor, de construcție a întreprinderilor, caracterul atitudinii lui față de mediu și gradul efortului de utilizare rațională a resurselor naturale.

Reieșind din această stare de lucruri, studenții mai multor specialități din cadrul facultății Economie beneficiază de o pregătire ecologo-economică prin intermediul cursului „Economia utilizării resurselor naturale”. În baza concepției noului model de dezvoltare a omenirii – celui al dezvoltării durabile – prima parte a programei elaborate pledează pentru pregătirea studentului în problematica structurii și modului de „gospodărire” a biosferei și a ecosistemelor naturale și umanizate ce o compun. Or în ecosisteme, în trecutul îndepărtat geologic și în prezent, a avut și are loc formarea neconținută a resurselor naturale, care devin mai apoi mijloace de producție și surse de materii prime pentru industrie. Cunoașterea modului de funcționare a ecosistemelor este importantă pentru a stabili just potențialul lor de asimilare a deșeurilor activității economice a omului și, de asemenea, pentru a putea organiza eficient o activitate economică în sfera ecologică a economiei întru susținerea proceselor biosferice de reproducere a resurselor naturale și de menținere a calității celor de care dispunem. Pledăm pentru studierea în cadrul acestui curs și a aspectelor ce țin de viziuni ecologice asupra ființei umane și a procesului de producere, ce permit a corectarea unelor reprezentări depășite și greșite, formate cu concursul mass-mediei și chiar a manualelor școlare, care, cu regret, mai continuă să împartă speciile de plante și de animale în folositoare și dăunătoare, să considere speciile parazite ca neutrele naturii etc.. Este incontestabil faptul că viitorul economist trebuie să posede noțiuni despre echilibru și criză ecologică, să cunoască particularitățile crizei contemporane, cauzele apariției ei, comparând-o cu alte crize, ce au avut loc pe planeta noastră în trecut, crize provocate de om și chiar dintre cele de până la apariția speciei noastre. Astfel, în viitor specialistul va putea găsi căi de compromis între necesitățile procesului de producere și cerințele ecologice ale mediului ambiant natural, să urmeze strategiile de bionizare a producției și de tehnicizare a biosferei, să se orienteze just în contradicțiile ecologo-economice ale utilizării naturii și să respecte principiile de bază ale folosirii raționale a resurselor ei prin utilizarea unor realizări ale progresului tehnico-științific.

S-a constatat faptul că și poluarea, și ocrotirea stării mediului ambiant se reflectă în anumite cheltuieli de muncă suplimentară și au un impact

cantitativ și calitativ asupra procesului de producție și de consum al valorilor. Întrucât, conform teoriei economice, o activitate economică este considerată eficientă doar în cazul, când valoarea bunurilor obținute în procesul de producere depășește cheltuielile depuse pentru a fi obținute, viitorul economist-întreprinzător trebuie să cunoască și ansamblul de pagube și pierderi care, inevitabil, sunt suportate în urma poluării, generate de propria întreprindere, dar, totodată, și de altele situate geografic adesea la depărtări considerabile. Aceasta îi va permite să lupte cu acest fenomen la întreprinderea sa, precum și să depisteze și să evalueze impactul negativ al poluanților „importați”, ce cauzează efectele cunoscute sub denumirea de *externalii*. Or se cunoaște că, în urma sporirii impactului economic asupra mediului ambiant, se măresc cheltuielile de producție, scade calitatea ei, se înrăutățesc condițiile de muncă și, în general, cele de trai ale populației din zona întreprinderii. Pe de altă parte, în baza metodicilor însușite, economist-întreprinzător va putea să evalueze eficiența activității economice a întreprinderii în sfera ecologică, să calculeze așa zisul „optim economic al poluării” și efectele protecției mediului asupra investițiilor.

Bineînțeles, programa acordă un spațiu vast și tematicii resurselor naturale în diverse aspecte: noțiuni, clasificări, starea, rezervele pe glob și în republică, experiența țărilor lumii vizând utilizarea rațională și măsurile de protecție și de susținere economică a reproducerii lor. Aceste și alte aspecte sunt tratate, dezvoltate și abordate și în cadrul lucrărilor practice în mod interactiv, prin studiu de caz, evaluarea stării de lucruri din realitatea economico-socială și ecologică a localității natale, a țării noastre și a comunității mondiale și prin luare de atitudini.

Arealul tematic și conținutul selectat în această cheie și inclus în programă, antrenează la studentul de azi - viitorul specialist în domeniul economiei – în primul rând, o viziune sistematică și ecologică asupra fenomenelor ce însoțesc procesul de producere și de dezvoltare socială ce sunt integrate și au loc în mediul biosferic. Pregătit astfel, economistul de mâine va putea lupta atât contra unui economism îngust, prădalnic, lipsit de perspectivă și chiar dăunător societății, cât și contra unui ecologism abuziv, care reduce totul la un conservatism absolut, ce poate afecta uneori chiar protejarea poprii-zisă a omului și progresul multilateral al umanității.

E. Fromm, în lucrarea sa „Иметь или быть”, susține că noi trebuie să terminăm cu actuala stare de lucruri, când menținerea unei economii sănătoase e posibilă, doar cu prețul nesănătății populației; e necesar să creăm o economie sănătoasă pentru oameni sănătoși, să reorientăm producerea spre un „consum sănătos”. Considerăm că educarea culturii consumului de bu-

nuri este un deziderat ce merită luare de atitudine și eforturi energice pentru realizare, căci astfel resursele naturale, calitatea mediului și echilibrul planetar au doar de câștigat.